

دوشنبه 29 دسامبر 2014، سؤال بیست و دوم
یک خواهر گرامی با قدر دانی زیاد از مضمون «سجده تلاوت» که دو هفته قبل به نشر
سپردیم ، خواهش کردند تا در مورد سجده سهو هم روشنی انداخته شود
سجده سهو

دکتور فرید یونس

سهو در زبان عربی فراموش کردن یک مطلب و غافل بودن از آن است. در شرع و فقه «
غفلت از چیزی است در نماز که خللی در آن به وجود آورده است و سجده سهو به
منظور جبران این خلل مشروع و عمل شرعی تلقی شده است.» وقتی سجده سهو
جاری می‌گردد که یک عمل نهی شده در نماز غیر قصدی صورت گرفته باشد مانند
فراموش کردن رکوع و سجود و خواندن و یا تلاوت فاتحه در شروع نماز و تشهد و امثالهم.
سجده سهو در نزد امام شافعی (رح) به استناد سخن پیامبر (ص) که گفته است "
کانت الركعة و السجدة نافلة" یعنی (آن رکعت اضافی و دو سجده (سهو) سنت و نافله
است) ، سنت است (فقه آسان در مذهب امام شافعی تألیف احمد عیسی عاشور
ترجمه دکتور محمود ابراهیمی صفحه 154). و اما در نزد امام ابو حنیفه (رح) سجده سهو
به دو چیز واجب می‌شود " یکی ترک واجب اصلی نماز ، و دوم تغییر فرض آن، چون یکی
از این دو بر سبیل سهو حاصل آید" (ربع عبادات ، کتاب اسرار و مهمات نماز صفحه
351، احیاء علوم الدین ، از امام غزالی طوسی (رح) به کوشش حسین خدیو جم .
چاپ سوم 1372 هجری خورشیدی) در مذهب امام جعفر صادق (رح) سجده سهو واجب
است (مساله 1222 توضیح المسائل -سجده سهو: کم و زیاد کردن اجراء و شرایط
(نماز ، علامه سید علی حسینی

در صحیح مسلم روایت است که « هرگاه یکی از شما در نماز شک برایش حاصل شد
و نه می‌دانست که چهار رکعت خوانده است یا سه رکعت، شک را رها کند و بیاندازد و
بر آنچه یقین است بنا کند (سه رکعت یقینی است و چهار رکعت مورد شک است پس
بنا را بر سه رکعت می‌گذارد و رکعت چهارم را می‌خواند). سپس پیش از سلام دادن دو
سجده برای سهو میبرد که اگر پنج رکعت خوانده بود این دو سجده نمازش را به صورت
شفع و جفت در می‌آورند و اگر آن رکعت اتمام چهار رکعت بود آن دو سجده به خاطر
مخالفت با وسوسه شیطان و علی‌رغم اوست). به روایت مسلم سجده سهو برای امام
و منفرد هر دو میباشد. همچنان آنانیکه به امام اقتدا می‌کند مسئول سجده سهو
نیستند مگر اینکه قسمت از نماز که خود شان در جماعت مسئول باشند. طور مثال در
نماز جماعت اگر امام به جهر نماز میخواند و سهو میکند سهو خودش است و اما اگر
مقتدی خود فراموش میکند تا در رکوع سبحان رب العظیم گوید و در حین نماز یاد می‌آورد
، ، وقتی که امام سلام داد ، او سلام ندهد و دو سجده کند و بعد سلام گوید
سجده سهو در ابغاض نماز و هیات نماز

ابغاض نماز عبارتند از سنتهای که در متن اصلی نماز نیستند مانند تشهد اول (در غیر
نماز صبح) و صلوات بر پیامبر در تشهد اول و مانند قنوت در وتر. اگر این ابغاض از روی
سهو ترک شوند با دو سجده سهو جبران می‌گردد و دلیل شرعی آن روایت بخاری است
که آمده است « ترک التشهد الاول فسجد قبل ان یسلم» یعنی پیامبر (ص) تشهد اول
را ترک کرده بود پیش از سلام دادن سجده سهو برد

هیات نماز عبارت اند از تسبیح و تکبیر انتقال و قعود و دعای استفتاح و امثال آنکه
سجده سهو ندارد

موضوع آخری کہ قابل یاد آوری است زمان سجدهٔ سهو می باشد. اگر نماز گزار در حین نماز به یاد می‌آورد که سهو کرده باید در اخیر پیش از سلام دادن دو سجدهٔ سهو کند و اگر بعد از نماز به یاد می‌آورد و هنوز هم در محیط نماز است طور مثال از مسجد خارج نشده باز هم دو سجده کند و اما اگر از محیط نماز خارج شده باشد و به یاد آورد باید نماز را تکرار خواند برای اینکه از سهو در نماز جلوگیری به عمل آید باید نماز گزار به خشوع و خضوع و فکر آرام و نیت محکم به نماز اقتدا کند و از نگاه روحی موقوف فکری دنیائی خود را تغییر دهد و با یک عالم روحانی به دربار خداوند بایستد

دوشنبه 29 دسامبر 2014 میلادی